

HAKÎKAT-İ MUHAMMEDÎ

ve

NÛR-U MUHAMMEDÎ

Hakikat-i Muhammedî ne demektir? Nûr-u Muhammedî ne anlama geliyor?

Bilelim ki Hz. Muhammed (s.a.v.) “Kûn fe Yekûn” dur. Yani Allah “Ol” demiş ve herşey onunla var olup onunla tamamlanmıştır. Demek ki O, Allah ile kul arasındaki yegâne nispettir. Bu âlemde bütün yaratılmışlar, O’nun hakikatinden, O’nun mânâsından ya da O’ndaki Hakk tecellisinden yaratılmıştır. O Allah’ın diri ve ruh taşıyan aksi, âlem ise O’nun ölü ve ruhsuz aksidir.

Hakikat-i Muhammedî zât tecellisinin mazharıdır. Hazret-i Peygamber “Ben Allah’tanım, müminler ise bendendir” diyerek aynı hakikati vurgular. Hocam Ken’an er Rifâî “Hiç bir şey yoktur ki bâtını (özünü), Hakikat-i Muhammedî olmasın. Fakat bütün varlıkların Hakk olması, Hakk’ın bir veya iki ismine mazhar olması itibârı ile. Nüsha-i kübrâ ise kâmil insandır. İşte o Hakk’ın bütün isimlerine mazharıdır. Dolayısıyla kâmil insan Hakk’ın göz bebeğidir.”² der. Bu demektir ki, Hakikat-i Muhammedî kâmil insanda tecelli etmiştir.

Hz.Mevlânâ Mesnevî’de diyor ki; “Bir insan ki Hazret-i Muhammed’in hakikatini, nûrunu bizzât Peygamber’den alsaydı yahut aynı nûru, O’nu gören bir ermiştenden değil de, O’nun asırlar sonra gelen bir velîsinden elde etse, madem ki alınan nur o nûrdur, bunu bizzât Hazret-i Muhammed’den almış demektir.

Bu tıpkı bir mumdan, başka bir mumun ya da bin başka mumun yakılması gibidir. Mumları uyandıran ve onlar vasıtasıyla cihânı nûrlandıran alev aynı alevdir.

2 Ken’an Rifâî, *Sohbetler*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2009, s.34

Sen bu şekilde yakılan mumlardan en sonuncuyu da görsen, gördüğün ve nûrlandığın ışık, bil ki o ilk ışıkla yandı ve sana onun nûrunu gösteriyor.

Sen bu nûru ister son gelen bir veliden, ister ilk getiren nebîden al. Aldığın madem ki kâinâtı aydınlatan aynı ilâhî nûrdur. Bunda ne fark var?”³

Kâmil insanda Nûr-u Muhammedî, can-ı can-ı candır. Yani sırrullah-tır. Ya da Allah’tır.

Yine Ken’an er Rifâî buyuruyor ki; “Hakikat-i Muhammedî’yi anlamak kolay değildir. Ancak, insan kemâl bulursa, o Hakikat-i Muhammedî denizine gark olur. Bu sûretle de kendisi Hakikat-i Muhammedî’den olur.

Hakikat-i Muhammedî’yi anlamak beşeriyet idrakinin üstündedir. Anlamak, bilmek, nihâyet beşeriyet hudutlarına göre olur. İşte dediğimiz gibi, beşeriyet kirlerinden arınıp, kemâlini bulup, yokluğa vâsıl olarak aslına kavuşursa, geri kalan Hakikat-i Muhammedî’dir.

Hakikat-i Muhammedî demek Hak demektir. Binâenaleyh senin de Hakikat-i Muhammedî denizine dalman için bu vücûdun *lâ’* sını atman lâzım gelir. Onu atınca da bak ne kalır, bir düşün?”⁴

Görülüyor ki herşey Hakk’ın hakikatinden nur şeklinde zuhûr etmiştir ve nûr-u Muhammedî zâtın nûru demektir. Allah-u Azimüşşan âyet-i kerîmede buyurur: “Allah’tan size bir nur ve apaçık bir kitap gelmiştir” (Mâide, 15). İşte burada kastedilen nur Hz. Muhammed, kitap ise Kur’ân’dır.

O ilâhî Hakikat-i Muhammedî şimşeğinin ışığı, bütün nûrları doğurdu. Hz. Âdem ilâhî isimler mârifetini o nûr-u sâfiden, o Hakikat-i Muhammedî’den buldu. Hz. Âdem, Şit aleyhi’s-selâmı kendine halîfe etti. Çünkü o nûrun eseri O’nun alnında görüldü. O cevher, Nûh aleyhi’s-selâm’da deryadan nur incilerini yağdırıcı oldu. Yani zamanında, can deryasından maârif incilerini saçıcı oldu. Hz. İbrâhim’in canı da bu nur ile Nemrud’un ateş dalgaları içine korkusuz ve zararsız girdi ve o ateş O’na gülistan oldu. Ruhu o nûrdan kuvvet buldu da Hz. İsmail’in boynunu kesmek diledi, o nûrun bereketi ile hançer, taşı parçaladı, İsmail’in boynunu kesmedi. Hz. Dâvud’un canı o nûrun ışığı ile saygıya değer oldu. Demir, O’na itâatkâr olup elinde mum gibi yumuşak oldu. Hz. Süleyman’a o nur nasib olup visaline erdi, cümle mahlûkat, cinler ve bütün insan ve hayvanlar hatta rüzgâr bile O’nun hüküm ve fermânına itâat edici oldu. Hz. Yâkup aleyhi’s-selâm, Hz. Yûsuf’un ayrılığında sabır ile Hakk’ın kazâsına rızâ gösterdi. Görmez olan gözle-

3 Ken’an Rifâî, *Şerhli Mesnevi-i Şerif*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2000, s.276

4 Ken’an Rifâî, *Sohbetler*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2009, s.518

rini o nûr-u a'zam açtı. Hz. Yûsuf o nûru gördü, rüya tâbirinde âlim oldu. Bu nûra mazhar olan Hz. Mûsâ'nın elindeki âsâ, o nûrdan gıda bulup ejder oldu. Meryem oğlu Hz. Îsâ aleyhi's-selâm o nûra erişti de semâya yükselip, dördüncü felekte karar kıldı. Hz. Muhammed (s.a.v.) o felek ni'metini buldu da bu kudretle ayı iki parçaya ayırdı. İşte bu nûr-u a'zam, Peygamber Efendimiz'de kemâlini bulduğu için o nûra Hakikat-i Muhammedî denildi.⁵

Efendimiz'den (s.a.v.) gelen Âdem, su ile balçık arasındayken ben peygamberdim' rivâyetini nasıl anlamamız gerekiyor? Kur'an'ımızda geçen, 'peygamberler arasında ayırım gözetmeyiz' haberini Efendimiz (s.a.v.) açısından nasıl yorumlamak gerekir?

Hakikat-i Muhammedî ahadiyet yani yaratılış-ı evvel (*lâ taayyün*) makamı olduğundan, Allah'ın sonsuz birliği içinde zâten vardı. Dolayısıyla yaratılan herşey bu hakikatten zuhûr etti. Hz. Âdem, Peygamber'in mânâsının ilk tecellî ettiği kâmil insandır. Görülüyor ki önce mânâsı sonra vücûdu zuhûr etmiştir.

Peygamber Efendimiz "Allah'ın ilk yarattığı şey benim nûrumdur" ya da "Ben yaratıklar içinde insanların ilkiyim" sözü ile bu bilgiyi teyid etmiştir. Buradan da anlaşıldığına göre Peygamber'in hakikati, hadis olmayıp kadimdir.

Âlem, Âdem'in aynadaki aksi gibi olması hasebiyle Hakikat-i Muhammedî, hem âlemin hem Âdem'in yaratılışının kaynağıdır. Özetlersek O, Allah'ın hiç bir şeyi yaratmadan önce varlığında olan nûrdur. Ya da mutlak ahadiyetinde kendisi için onda tecellî ettiği ilâhî akıldır. İnsân-ı kâmildeki bu tecellînin bir adı da Ahmedî nur ya da Ahmediyettir. Ahmed mîraca çıkan ve kendi hakikatiyle buluşan nûr-u Muhammedî'dir. Baştan aşağı cemâldir ve vahyin alıcısıdır. Ümmî ya da saftır, onun mânâsına mad-diyat karışmamıştır. İçi Ahmed, dışı Muhammed olup, Âdem'de de tecellî eden Peygamber'in hakikati, bütün hakikatleri kuşatan ve küldeki tecellîsi sayesinde bütün cüzlere sirâyet eden hakikattir. Bu yorumla Nûr-i Muhammedî, nûrların nûru veya ruhların babası diye isimlendirilir.

Kâşânî der ki, "Hz. Peygamber'in sonuncu olması kemâl noktasındaki en üst dereceyi gösterir. Çünkü Allah, kendisinden sonra kemâlde ona denk başka birini yaratmamıştır."⁶

5 Kâzım Büyükkaksoy, *Mesnevî Hatıraları*, İstanbul 1953, s.176-177

6 Sadık Yalsızuçanlar, *Adı Güzel Kendi Güzel Muhammed*, Timaş Yayınları, İstanbul 2006, s.49

Peygamber, “*Biz ilkleriz ve sonlarız*” demekle Âdem’deki tecellisi ile Muhammed ismiyle tecellisinin aynı olduğunu anlatır. Evet, herşey ondan zuhûr etmiştir ama bu zuhûratta bile bir tekâmül vardır. Bu yüzden Hz. Âdem’i güneşin ilk doğuş anı gibi düşünürsek, Hz. Peygamber’in varlığı, güneşin saat oniki’deki hâli gibidir. Bu arada bu hakikat çeşitli peygamberlerin isimleri ile tecellî etmiştir. Kur’ân-ı Kerim’de Allah “*Biz Allah’a ve bize indirilene, İbrâhim, İshak, Yâkub ve esbâta indirilene Mûsâ ve İsâ’ya verilenle Rableri tarafından diğer peygamberlere verilenlere onlardan hiçbiri arasında fark gözetmeksizin inandık ve biz sadece Allah’a teslim olduk*” (Bakara,136). Görülüyor ki, verdiği ışığın değişmesine rağmen güneş hep aynıdır. Dolayısıyla da peygamberler arasında fark yoktur.

Kur’ân-ı Kerim de peygamberler arasında fark olmadığını buyurmuştur ama onların getirdikleri dinler arasında fark vardır. Zira, her peygamberin ümmeti belirli bir kabiliyet ve idrake sahip olduğundan, ümmetler arasındaki bu farklılık, dinler ve mezhepler arasındaki farklılığa sebep olmuştur.

‘Allah’ın ilk yarattığı şey, nûrdur veya kalemdir’ rivâyetlerini nasıl yorumlarsınız? Buradaki ‘kalem’ ve ‘nur’ ne mânâyaya gelir?

“Allah-u Teâlâ’nın önce halk ettiği akıldır.” “Allah-u Teâlâ’nın önce halk ettiği kalemdir.”⁷ hadislerinden anlıyoruz ki kalem akl-ı evveldir. Cîlî’ye göre her ikisi de rûh-u Muhammedî’nin iki yüzüdür. Yine Peygamber Efendimiz “Allah’ın halk ettiği önce Peygamber’in nûrudur” buyurur.

Demek ki, kalem-i âlâ, akl-ı evvel ve hakikat-i Muhammedî (*nûr-i Muhammedî*) aynı mânânın üç farklı yorumudur. Bu cevher halka nispet edildiğinde kalem-i âlâ adını alır. İnsân-ı kâmile nispet edildiğinde hakikat-i Muhammedî adını alır. Yani akıl kalem, nefis levh ise, akıl ile bulunan fikrî hükümler levh-i mahfuza yazılan kaydın sûret bulmasıdır. O halde herkes kendi levh-i mahfuzunda var olan şeyleri idrak edebilir.

Bütün bunlardan anlaşıldığına göre akl-ı evvel varlıkta bulunan ilâhî ilimdir, onun levh-i mahfuza inişine kalem-i âlâ denir. Akl-ı evvelin ilmi olan kalem-i âlâ bir nûrdan ibârettir. Nesefî ise “*Hokka ile kalemi, kalemle yazdıklarını şahit tutarım ki*” (Kalem, 1) âyetini; hokka ceberût

7 Abdülkerim Cîlî, *İnsan-ı Kâmil*, trc. Seyyih Hüseyin Fevzi Paşa, Kitsan Yayınları İstanbul, c.2, s.28

âlemini, vahdâniyet ya da çokluğun birliği kalemi, ilk cevher ve kalemle yazdıklarını da âlemin müfredatı olarak anlatır.⁸

Buradan da anlaşılan, kalemin mürekkebi kader konusunda kurumuş ama kaderin aşikâr oluşu konusunda yazmaya devam etmektedir.

İlk cevherin ismi akıldır. *“Allah’ın ilk yarattığı şey akıldır”*. Bu sebepten akla akl-ı evvel (*ilk akıl*) derler. Akl-ı evveli çeşitli itibarlara göre muhtelif isimler halinde zikretmişlerdir. Hz. Âdem, cevher, akıl, nur, ruh, kalem, yakın melek, büyük arş, ve bunun gibilerini söylemişlerdir. Bunların tümü doğru olup, ilk cevherin isimleridir. O aziz bu hususta şöyle söylemiştir:

*Binbir sıfattan, yetmiş bir fırka oldular.
Bir hakîkati yüz şekilde bilsen de, doğrudur.*

Ey derviş! Bir şeyi yüz itibarla yüz isimle ifâde ederlerse, o şeyin hakikatinde bu yüz isme rağmen hiç bir çokluk meydana gelmez. Bir adam, demirci, marangoz, ekmekçi, terzi v.b. muhtelif itibarlar ve çeşitli isimlerle zikredilirse, doğru olur. O adam hem demirci, hem marangoz, hem ekmekçi, hem terzi olur. Bu muhtelif isimlerle, o bir insanın hakikatinde hiç bir çokluk belirmez.

Bu bilgileri anladıysan şimdi bil ki, Peygamberimiz (*salât ve selâm O’nun üzerine olsun*) canlı olan bir cevher gördü. Bu cevher başka birini de diriltiyordu. Ona ruh adını verdi. Çünkü ruh, diri ve dirilticidir. Yani kendisinden diri ve başkasını diriltici idi. Bu cevherin anladığını ve başkasını anlar kıldığını görünce ona akıl adını verdi. Çünkü akıl idrak eder ve edilir. Bu cevherin görüldüğünü ve başkasını gösterdiğini görünce nur adını verdi. Çünkü nur hem görünür, hem gösterir.

Ey derviş! Her birini tarif edecek olursam, söz uzar. Bu cevhere kalem, yakın melek, Âdem, Allah Resûlu, Beytullah, Beytu’l-atîk, Beytu’l-mamûr, Beyt-i evvel, Mescid-i Aksâ ve arş-ı azîm derlerse yine doğru olur. Akl-ı evvel melekût âleminin arşı, felek-i evvel (*ilk felek*) mülk âleminin arşıdır. Bunların hepsi akl-ı evvelin isimleridir.⁹

‘Nûru evvel, ba’sı sonra’ olmak nedir? Ken’an Rifâi Hazret-leri’nin, ‘Akl-ı küll, hakikat-i Muhammedî’dir. Nefs-i küll hakikat-i Muhammedî’nin toplu olarak öz olarak zuhûrudur. Bu iki âleme, ahadiyet ve vâhidîyet denir. Allah, ahadiyyü’z-zât ve vâhidîyyü’s-sıfattır. Bu iki âlem,

8 Aziz Nesefî, *İnsân-ı Kâmil*, Dergâh Yayınları, İstanbul 1990, s.170

9 Aziz Nesefî, *İnsân-ı Kâmil*, Dergâh Yayınları, İstanbul 1990, s.173-174

Resûlullah'dan evvel zuhûr etti. Fakat kâinattan maksat ve mânâ odur. İşte: "Ben idim ferzende-i âlem/âlemin çocuğu, ama babamdan evvel oldum ben!" sözünün mânâsı budur. Ruh-u Muhammedî, bu yaratılıştan evvel idi. Kâinat ise ona hazırlıktan ibârettir. Evet, ağacın dikilmesi, dalı, budağı, yaprağı, çiçeği meyveden önce gelir, fakat o dal budaktan maksat meyvedir. İşte Resûlullah'tan evvel zuhûra gelmiş şu mevcûdattan da murat Ruh-u Muhammedî'dir.' beyânından ne anlıyorsunuz?

Hakikat-i Muhammedî ilâhîdir. Zira, bütün varlıklar ondan yaratılmıştır. Hazret-i Peygamber'in, "Âdem çamurla toprak arasındayken ben vardım sözü", Âdem adı ile tecellî eden varlığın, Hz. Muhammed'in hakikatini taşımasındandır. O halde kâmil insan amaçta ilk, yaratılıştadır.¹⁰

Hocam Kenan er Rifâî, Hazret-i Peygamber'in ruhunun meyva olarak zuhûrunu bu nedenle anlatır. Bütün âlem onun meyvalığının zuhûru içindir. Zira ağacı oluşturmak için meyvanın çekirdeği olan hakikatini toprağa gömmek, tevâzuuda yok etmek gerekir. Ağacın oluşumu sadece meyvanın varlığı içindir.

Örnek verirsek; bir şeftali yetiştirmek istediğimizde onun çekirdeğini toprağa gömeriz. Çekirdeği, şeftalinin hakikati olarak düşünürsek, hakikat ancak toprağa gömüldüğünde yani tevâzu (*yokluk*) içinde zuhûr eder. Ağaç haline gelir ve aynı hakikati taşıyan dallar ve yapraklar ortaya çıkar. Ama kemâlin ortaya çıkışı şeftali ile olur ve içinde aynı çekirdek vardır. Görülüyor ki, Âdem adı ile başlayan zuhûr, Muhammed adı ile kemâle ermiştir.

Sâmiha Ayverdi der ki: "Hilkatten maksut insandır. Bütün âlem insandan ibarettir. İnsanın vücûdu hilkatten evvel âlemin gayesi idi, fakat hilkat binası kemâlini bulduktan sonradır ki insan zuhûr etti.

Hilkatten gaye Âdem idi, fakat Cenâb-ı Hak önce âlemi yarattı ve bu âlem binası kemâlini bulduktan sonradır ki Âdem'i zuhûr ettirdi. Demek ki bâtında murat olan şey, amelden sonra zuhûra geliyor. Gerçi bu âlem, Resûlullah'dan evvel zuhûr etti. Fakat kâinattan maksut ve mânâ odur. İşte: Ben idim ferzende-i âlem (*âlemin çocuğu*) ama babamdan evvel oldum ben! sözünün mânâsı budur. Ruh-ı Muhammedî bu hilkatten evvel mevcut idi. Kâinat ise ona hazırlıktan ibârettir. Evet ağacın dikilmesi, dalı budağı, yaprağı, çiçeği meyveye takaddüm eder. Fakat o dal budaktan maksat meyvedir. İşte Resûlullah'tan evvel zuhûra gelmiş şu mevcûdattan da murat Ruh-u Muhammedî'dir.¹¹

10 İsmail Ankaravî, *Nakşe'l-Fusûs*, hazırlayan: İlhan Kutluer, Ribat yayınları, İstanbul, s.18

11 Kenan Rifâî, *Sohbetler*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2000, s.62

Görünüşte dal, meyvanın aslıdır; fakat hakikatte dal, meyva için var olmuştur.

Meyva elde etmeye bir meyli, meyva elde etmeye bir ümidi olmasaydı hiç bahçıvan, ağaç diker miydi ?

Şu halde meyva, görünüşte ağaçtan doğmuştur ama hakikatte ağaç, meyvadan vücut bulmuştur.

Mustafa, onun için “Âdem’le bütün peygamberler, benim ardımda ve sancağımın altındadır” dedi.

O hünerler sahibi, onun için “Biz sonda gelen, fakat en ileri giden ve öndölü alanlarız” buyurdu.

Sûret bakımından ben Âdem’den doğmuşum ama hakikatte onun atasının atasıyım ben!

Melekler bana secde ettiler...Âdem benim ardımdan yürüdü, yedinci kat göğün üstüne çıktı.

Hakikatte babam, benden doğdu...ağaç, meyvadan vücut buldu.

İlk düşünce iş âleminde son olarak zuhûr etti...hele ezeli vasfa mazhar olan düşünce!¹²

Muhyiddîn-i Arabî Hazretleri'nin, 'Füsûsu'l-Hikem' isimli eserindeki "Hakikat-i Muhammedî, Vücûd-u Mutlak'ın taayyün ettiği ilk mertebe olarak açıklanmış ve ahadiyet-i ilâhîye bu taayyün ile vâhidiyete dönüşmüştür" beyânını nasıl yorumlarsınız?

Görülüyor ki hâkikat-i Muhammedî ahadiyettir. Ama bu hakikatin zuhûru yani ortaya çıkışı Allah'ın sonsuz birliği olan zâtının isim ve sıfatlar halinde tecellisine sebebiyet vermiştir. İşte buna vahdaniyet ya da ceberût âlemi denir. O halde bilgi, zâttan, isim ve sıfatlara aktarılır ve teklikten çokluğa dönüşür. Vahdaniyette isim ve sıfatlar nar gibi, teklikten ayrılmamış ama onun içinde bölünmüştür, vücut giydiklerinde, aynı mânânın çeşitli görünüşleri oldukları halde birbirlerine düşman olurlar. O halde küfür, biri çok görmektir. Bu yüzden de her baktığında (her tür yaratılmışta) birliği (nûr-u Muhammedî) göremeyen küfürdedir.

Bir kişi birçok aynaya baktığında, birçok görüntü ortaya çıkar. Bunlar aynanın yerlerine göre çeşitlenirler. Bu, kişinin birliğini eksiltmez ya

12 Mevlânâ, *Mesnevî*, çev: Veled İzbudak, Gözden Geçiren: Abdülbâki Gölpinarlı, M.E.B. Yayınları, İstanbul, 1991 C.4, beyit 522-530

da çoğaltmaz. Sadece görüntüler çoktur. Allah'ın bizim bozuk aynalarımızdaki tecellisi de böyledir.

Mâye-i Muhammedî ne demektir? Rivâyete göre, Allah'ın kendi nûrundan yarattığı Efendimiz'in (s.a.v) cevherini mayalanmak üzere bıraktığı ve binlerce yıl mayalandığı söylenir, bunu nasıl anlamamız gerekir?

Mâye-i Muhammedî Hz. Muhammed'in nûru, bu nûru taşıyan insân-ı kâmilin, biz Hakk yolcularını mayalayarak kendimizdeki hakîkate döndürmesidir. Bunu bazen sohbetle, bazen nazar ile yaparlar. Özellikle sohbette bir kelime, yüz yıl ibâdetle alamadığımız mesâfeyi katetmemizi sağlar. Hz. Şems'in hikayesindeki nazara gelince; Hazret, Şam'da bir Yahudi ile satranç oynuyorlarmış. Yahudi Hz.Şems'i kılık kıyafetinden dolayı beğenirse de, satrançta gösterdiği maharetten etkilenmiş. Bu sırada Sultan Veled, Hazreti Konya'ya dâvet için oniki mürîdiyle gelip Şems'in önünde eğilir. Bu prens kılığındaki beylerin, beğenmediği kılıksız kişinin önünde iki büklüm olduğunu gören Yahudi, benliğinden (*egosundan*) vazgeçince Şems'in nazarı ona erişip, adamın Yahudi olarak bayılıp Müslüman olarak ayılmasına sebebiyet vermiştir. Görülüyor ki, kâmil insanın mayası nazar nazar olarak kulu hakîkatine ulaştırabilir.

Hocam Ken'an er Rifâî diyor ki; "İnsanın ezelde saîd olmasının alâmetleri bir hakiki mâye sahibine ulaşmış olmasıdır. O râbitaları dolayısıyla bu kimselerin ruhları yol almaktan uzak değildir. Dünyanın neresinde olursa olsun ve ne kadar kesif bir meşgale içinde bulunursa bulunsun, birgün kendisini maksut olan menzile ulaştıracak mânevî ilerlemesi devam eder. Çünkü tarikat ve dervişlik Hak meşgalesidir. Diğer işler ise beden ve madde meşgalesidir. Binâenaleyh kesrette Hak ile vahdette halk ile olmak basîret erbâbının yoludur."¹³

'Rahmet Peygamberi' olmak nasıl bir hâldir?

Ahmed er Rifâî der ki: "Muhammed aleyhi's-selâm bir rahmettir. Gök kapıları yağmur denilen rahmetle açıldığı gibi, Peygamberimize de vahiy kapısı rahmet eseri olarak açılmış, O'na bağlananlar o kapıdan rahmete ermişlerdir.

13 Ken'an Rifâî, *Sohbetler*, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul 2009, s.305

Siracü'l-kevneyn (*iki âlemdeki yaratılışın ışığı*) ve varlık âleminin nur kaynağı, kendisinden önce kimsenin yapamadığı bir tarzda hayrete şâyan, esrâr ve mânâları fasih (*apaçık*) bir dille, en sağlam istiârelerle (*benzetmelerle*), en uygun temsil ve işaretlerle, kâmil hükümler, kapsamlı siyâset, tam bir âdab ve temiz bir ahlâk ile açıklamak ve bu mirasa dâvet etmek için gönderilmiştir.”¹⁴

Rahmet kelimesini açarsak Hz. Konevî, Fâtiha Sûresi tefsirinde “Rahmet, Allah’ın zâtî sıfatlarından. Bu da, hayrı yerine ulaştırmayı ve şerri de önlemeyi istemektir. İstemek (*irade*) de zâtî sıfatlardan birisidir. Çünkü Allah, irade sıfatına sahip olmasaydı, varlıkları yaratmazdı. Varlıkları yarattığına göre, Allah’ın rahmetinin de, zâtî sıfatlarından biri olduğu ortaya çıkmaktadır. Çünkü yaratmak, varlık hayrını yaratılana ulaştırmak, yokluk (*adem*) kötülüğünü de onlardan uzaklaştırmaktır. Çünkü bizzât varlık, bütünüyle iyilikten ibârettir. Nitekim Resûlullah (*s.a.v*) şu sözleriyle bu gerçeğe işaret etmiştir. “Allah’ın yüz rahmeti vardır. Bunlardan sadece bir tanesini dünyadaki herkese vermiş, doksan dokuzunu da âhirete bırakmıştır. Kullarına, âhirette bunlarla rahmette bulunacaktır.”¹⁵ der.

Rahmet, sözlükte kalb inceliği ve şefkat anlamlarına gelir. Nitekim içindeki cenine şefkat ve merhametli olduğu için ana rahmi de, bu anlamdadır. Burada rahmetten maksat, memnun etmek ve ihsanda bulunmaktır. Buna göre rahmet yarattıklarına rızık veren, onlar üzerinden belâları uzaklaştıran, takvâsı nedeniyle takvâ sahibinin ya da fâcirliği yüzünden kötülerin rızıklarını artırıp eksiltmeyen, aksine herkese dediği gibi rızık veren demektir.

Hz. Peygamber’in rahmetine cezâ kederi karışmamıştır. Bundan dolayı da âlemlere rahmet olmuştur.

Görülüyor ki Allah, Rahmet ismiyle tecelli ettiğinde, bütün mükevvenat tekrar ve tekrar yaratılır. Hâlk-ı cedid her nefeste tekrar yaratılmaktadır. Her nefes verişte ölen varlık, Allah’ın üflemesiyle yeniden dirilir ve rızıklandırılır. Öyleyse her an rahmet tecellisi ile yeniden dirilmektedir. Cenâb-ı Hak, Habîbine “*Biz seni ancak âlemlere rahmet olmak üzere gönderdik*” (Enbiya,107) ve başka bir âyette “*Rahmetim herşeyi kuşatmıştır*” (Araf,156) buyurarak, bu lûtfun Peygamber’den zuhûr ettiğini tebliğ etmektedir. Hz. Muhammed hakikati ile yaratılmış herşeyi kuşatır. Zâten âyetin devamında Allah-u Teâlâ “*Ben rahmetimi sakınıp korunanlara, zekâtı verenlere, âyetimize inananlara ve ümmî peygam-*

14 Ahmed er Rifâî, *Mârifet Yolu*, s:161-162

15 Sadreddin Konevî, *Fâtiha Sûresi Tefsiri*, İz Yayıncılık, İstanbul 2002, s.252

bere tâbiû olanlara yazacağım” buyurarak bu hakikati vurgulamaktadır. Peygamber’e tâbiî olmanın rahmete mazhar olacağı gerçeğini açıklamaktadır. Rahmet iki türdür: Özel rahmet ve genel rahmet. Genel rahmet hakikat-i Muhammedî’dir ki Allah herşeye onunla rahmet eder ve bu sayede herşey kendi hakikatini onunla bulur. Varlığın kabiliyetleri onun cömertliğiyle aşikâr olur. Sonuçta Allah âlemi Muhammed’in varlığından zuhûr ettirmiş ve varlıkları da onunla rahmet etsinler diye ondan yaratmıştır.

Cîli diyor ki; “Peygamberlik akdinin vâsıtası O’dur. Asâlet ve yiğitlik denizinin derinliği O’dur. Varlık sedefinin incisi O’dur. Fazilet ve cömertliğin menbaı O’dur. Birbirine zıt olan hakikatleri ve celâl ve cemâl mânâlarını cem eden O’dur. Yüce zâtın inâyet nazarı ile dikkatleri çeken O’dur. Her kemâlin üstündeki yetkinliğiyle ayak sürçmesinden korunmuş olan O’dur. O rahmânî hakikatlerin denizidir. O, imkân âleminin inceliklerinin sahibidir. O, insan kelimesindeki özünün örneğidir. O, mevcûdat ülkesinin hükümdarıdır. O, sultanlık mertebesindeki kutuplukta halifeler bırakanıdır. O, kendisine âlem ismi verilen her şeyin efendisidir. O, daha Âdem su ve toprak arasındayken en yüce mertebede var olmandır. O, hamd sancağının sahibidir. Ki O, Allah’ın en iyi bilen peygamberi ve en asil kulu olan Muhammed’dir. Allah O’na ve yakîn kurallarının ön hazırlığı için ona vekâlet ederek ona eklenen O’nun gönderilmiş resûl ve nebi kardeşlerine salât ve selâm etsin.”¹⁶

Velhâsıl, “*Muhammed, Aziz ismiyle Resûl’dür; zahmet çekmeniz O’na ağır gelir. Size çok düşkündür; müminlere Raiûf’dur, Rahîm’dir*” (Tevbe, 128)

‘Şu gördüğün büyük âleme büyük bir kitap nazarıyla bakılırsa Nûr-u Muhammedî o kitabın kâtibinin kaleminin mürekkebidir: Eğer o âlem-i kebîr bir şecere tahayyül edilirse, Nûr-u Muhammedî hem çekirdeği hem meyvesi olur. Eğer dünya mücessem bir zîhayat farzedilirse, o nur onun ruhu olur. Eğer büyük bir insan tasavvur edilirse, o nur onun aklı olur.’ ifadesini nasıl yorumlarsınız?

Hazreti Peygamber’in üç mühim hadisi vardır. “Allah’ın yarattığı ilk şey akıldır” “Allah’ın yarattığı şeylerin ilki kalemdir” ve “Allah’ın yarattığı ilk şey senin peygamberinin ruhudur ey Cabir!” Eğer bu üç yorum aynı olmasa ve üçü de peygamberin ruhu olmasa ki onun adı hakikat-i Muhammedî’dir, Hz.Peygamber bu hadisleri beyân etmezdi. Görülüyor

16 Abdülkerim Cîli, *Hakikat-i Muhammediyye*, Nefes Yayınları, İstanbul 2010, s.11-12